

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๖/๒๕๕๓

วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

เรื่อง บุคคลผู้ไม่มีหน้าที่ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ว่า “เนื่องด้วยในวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๓ จะมีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ในการนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า

มาตรา ๖๘ บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

บุคคลซึ่งไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งได้ ย่อมเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ

การแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งและการอำนวยความสะดวกในการไปเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่า มีปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว เห็นควรส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความว่า มีบุคคลใดบ้างที่ไม่อยู่ในข่าย หรือได้รับการยกเว้นไม่ต้องไปแจ้งเหตุอันควรที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งได้ตามมาตรา ๖๘ ดังกล่าวข้างต้น”

ตามคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าบุคคลใดบ้างที่ไม่มีหน้าที่ต้องไปเลือกตั้ง หรือได้รับการยกเว้นไม่ต้องแจ้งเหตุในกรณีที่ไม่ไปเลือกตั้ง

พิเคราะห์แล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ บัญญัติว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” ดังนั้น เมื่อพระมหากษัตริย์เป็นผู้ทรงใช้อำนาจอธิปไตยแล้ว ย่อมไม่มีเหตุผลใดที่จะต้องมีหน้าที่ที่เลือกผู้แทนมาเพื่อใช้อำนาจนั้นอีก

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๗ บัญญัติว่า “ในเมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้วินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” และหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้น พระมหากษัตริย์

ทรงดำรงอยู่เหนือการเมือง และทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใดๆ มิได้ เมื่อรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติว่า พระมหากษัตริย์ทรงมีหน้าที่ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือไม่เช่นนี้ จึงต้องวินิจฉัยไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทย มีประเด็นเกี่ยวข้องกับพระบรมวงศานุวงศ์ว่า ควรดำรงอยู่ในฐานะอย่างไรในทางการเมืองดังปรากฏในพระราชหัตถเลขาของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ ๑/๖๐ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๕ ที่มีถึงพระยามโนปกรณนิติธาดา ประธานคณะกรรมการราษฎรว่าทรงเห็นด้วยตามความคิดของพระยามโนปกรณนิติธาดา ที่เห็นว่า พระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป ย่อมดำรงอยู่เหนือการเมือง ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ มีบัญญัติในมาตรา ๑๑ ว่า “พระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป โดยกำเนิดหรือโดยแต่งตั้งก็ตาม ย่อมดำรงอยู่ในฐานะเหนือการเมือง” เพราะพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย ทรงดำรงอยู่เหนือการเมือง และทรงดำรงไว้ซึ่งความเป็นกลางทางการเมือง หากกำหนดให้พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท และพระบรมราชวงศ์ ซึ่งจะควรสืบราชสันตติวงศ์ตามกฎหมายแต่โดยรวบว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ หากต้องทรงมีหน้าที่ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ก็จะขัดกับหลักการที่ทรงดำรงอยู่เหนือการเมืองและการรักษาความเป็นกลางทางการเมืองของพระมหากษัตริย์ เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมิได้บัญญัติว่า พระมหากษัตริย์ทรงมีหน้าที่ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือไม่ และรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทย มาตรา ๑๑ บัญญัติว่า พระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป ย่อมดำรงอยู่ในฐานะเหนือการเมือง ดังนั้น ถือได้ว่า “ประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ใ้บุคคลดังกล่าวอยู่เหนือการเมือง ดังนั้น พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท และพระบรมราชวงศ์ ไม่มีหน้าที่ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ยิ่งกว่านั้นรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๑ ยังบัญญัติว่า “รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต” หลักการแห่งสถานะพิเศษของสถาบันพระมหากษัตริย์จึงเป็นสิ่งที่รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้เหนือสิ่งอื่นใด การตีความบทบัญญัติอื่นตามรัฐธรรมนูญต้องมีให้ขัดแย้งหรือไม่ สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว

ด้วยเหตุผลดังกล่าว เพื่อรักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ จึงวินิจฉัยว่า พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท และพระบรมราชวงศ์ ไม่มีหน้าที่ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งคือ บทบัญญัติ ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ ไม่ใช้กับพระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท และพระบรมราชวงศ์

นายสุวิทย์ ชีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ